

Koma og fara

NÚ um dagarnar boðaði fyrrverandi formaður sambandsflokksins, Pauli Ellefsen, frá, at hann ætla at fara upp í aftur politikk. Vilja tey hava meg, so eri eg til dystin fús. Nakað soleiðis málbar hann seg í útvarpinum. Fáar dagar seinni breistir enn á bumba á tí politiska leikvøllinum. Ein annar av teimum "gomlu" dreingjunum í føroyskum politikki, Jógvan Sundstein, boðar frá, at hann nú fer at taka seg úr politikki.

BÁÐAR hesar hendingar koma helst óvart á føroyingar flest, hóast tað í longri tíð hevur "ligið í luftini" at onkur av teimum gomlu politikarum fór at taka seg aftur. Hvat viðvíkur sambandsmanninum, so var hann mest sum heilt gloymdur, og tí hevði neyvnan nakar ímyndað sær, at hann bráðliga skuldi gloppa dýrnar upp aftur inn á tann politiska leikvøllin, sum hann so knappliga fór frá, tá negativu avleiðingarnar av m.a. hansara egna politikki fóru at merkjast í samfelagnum. Tað var nú ikki hann vit skuldu gera viðmerkingar til hesaferð. Tað var hin 70- og 80 arapolitikaran, Jógvan Sundstein, sum nú sigur politikki definitívt farvæl og ger vart við, at eingin skal bera ótta fyri at siggja seg ganga aftur eins og Ellefsen.

TAÐ er sjálvandi eitt frítt val, um tú stillar upp til lógtíngið. Nú riggar so hesin ein hin mest framstandandi politikarin í Føroyum av. Helst eru tað mong av hansara viðhaldsfólki, sum

harmast hesa avgerð, meðan tað eru uppaftur onnur, sum fegnast tvs. bæði móttøðufólk og helst eisini fólk innan hansara egna flokk, sum vilja hava nýggj fólk á ting. Men hví gevst tá hesin garvaði politikarin! Svarið hevði hann sjálvur í fjølmiðlunum í gjár, og tað var sera sera skuffandi. Hevði maðurin sagt sum var, at hann helt seg hava tænt "vernaplíkt" sína ella at hann viðgekk seg at hava gjørt so mong mistøk í politikki, at hann tók avleiðingarnar av tí, tá var tað eitt mansligt svar. Men at geva dønnum skyldina fyri hesi avgerð halda vit er ovboðið. Vit kunnu vera samdir um mangt av tí, sum Jógvan Sundstein hevur sagt um danir hesi seinastu árin og vit hava eins og hann enn ikki fingið svar uppá mangar gitingar um júst hesi viðurskifti. Men at taka seg burtur úr føroyskum politikki, tí tú ikki fær arbeiði vegna donskum politikki, meta vit at vera eina fallit-erklering.

FYRI tað fyrsta tí at Jógvan Sundstein sjálvur annar var við til at leggja sjálvt grundarlagið undir teimum avtalunum, sum eru gjørdar við danir. Tað var m.a. hann, sum góðtók danska trýstið og bjargaði sjóvinnubankanum. Var hetta ein so skeiv avgerð, tá átti Jógvan Sundstein at brúkt egna máttloysi sítt í tí eina málinum sum orsök til at taka seg úr politikki. Og ikki teimum treytum, sum danir síðani hava lagt á okkum. Vit meta okkum ikki færa fyri at meta um, antin avgerðin at bjarga Sjóvinnubankanum 6. oktober 1992 var røtt ella ikki. Vit eru samdir við táverandi f øroysku

samráðingarleiddararnar, at mátin danir brúktu í tí málinum var undir alt lágmark. Aftaná kunnu vit so bara gita, men samfðis meta vit tað av stórum týðningi fyri komandi samskiptið millum Føroyar og Danmark, at tað verður loyst upp fyri øllum tí, sum er hent í "bankamálinum" frá byrjan av. Eru føroyingar vitandi "ført bag lyset", sum danir plaga at taka til - av dønnum, tá má hetta fáa avleiðingar so ella so.

MEN tá Jógvan Sundstein sigur orðsøkina til at hann gevst í politikki vera danskan politikk, tá er hetta ein ov blig og ússalig grundgeving. Tað nyttar so undir ongum umstøðum bara at geva skarvin yvir og lata dønnum allan framtíðar avgerðarrætt yvir hesum oyggjum. Eru vit kroystir nú, so mugu vit undir ongum umstøðum boyggja okkum fyri øllum trýstinum. Tá hetta er sagt so má eisini havast í huga, at tær avtalur, sum longu eru gjørdar og sum bæði lógtíng og landsstýri hava góðtikið, tær kunnu vit ikki bara kveistra til viks. Spurningurin er, hvat vit vilja í framtíðini - eftir at vit hava uppfyllt okkara part av avtalunum við danir.

AT Jógvan Sundstein heldur, at tað - skulu aðrar krefur inn at loysa komandi málini er ein ærlig søk. Hann átti bara ikki at brúkt eina slíka bakking sum orsök til at taka seg úr politikki. Tí við eini slíkari hevur tú fullkomiliga slept allari vón.

TÁ hetta er sagt, so skal Jógvan Sundstein hava tað frá okkum, at hann hevur

altíð verið síðiligur í orð og tal og oftani eisini skilagóður. Hann hevur saman við m.a. Anfinni Kallsberg myndað tann meira hóvliga vingin í fólkaflokkinum og hevur harvið - táanverri ov lítið - roynt at byrgt upp ímóti teirri oftani mannahatsku, niðurgerandi og fanatisku linjuni hjá heykunum í flokkinum, sum nú tykjast fara at fáa fullkomnan meiriluta í flokkinum. Tað átti m.a. at fingið onkra klokku at ringt hjá teimum kreftum í t.d. javnaðarflokkinum og t.d. eisini tí størsta andstøðuflokkinum, sambandinum, sum hevur ætlanir um at mynda landsstýrið eftir valið. Tað er so neyvnan nakað pluss fyri ein fólkaflokk, sum ynskir at koma í samgongu aftur, at hann hevur slept sær av við døgvarnar og situr eftir við nøkrum sera svongum heykum, sum tú ongantíð kanst líta á.

JÓGVAN SUNDSTEIN eigur eisini rós uppiborið fyri sín altíð fólkaliga lut í tí politiska orðaskiftinum. Loksins skal sigast, at tað er meira manligt av einum av okkara gomlu politikarum at taka avleiðingarnar av tí ríkna politikkinum og taka seg aftur undan einum vali - enn tað er av fyrrverandi formanni sambandsflokksins, sum um somu tíð kemur sníkjandi inn aftur í politikk og roynir at billa fólk inn, at tað er ein nýggjur og nývaskaður sambandsmaður, ið nú fer at endurbyggja henda gamla flokk.

SOSIALURIN

Lesarabrøv

Fakmaðurin og amatørarnir

Í Sosialinum tann 2. apríl 1994 stóð ein grein um okkara stav-

Sjálvstýrisflokkin:

Nei til at avtofta Føroyar EDV-tækniliga

Tað var skelkandi fyri okkum føroyingar at frætta, at tað fyrsta nýggi bankin ætla sær undir, er at avtofta Føroyar EDV-tækniliga.

Eitt eitur nýggi bankin at gera sær greitt: svíkur hann okkum í hesum máli, eiga allir føroyingar sum skjótast at venda honum bakið. Lógtíng og landsstýri eiga at gera tað, og ikki geva bankanum nakrar sømdir eftir hetta, men harafurimóti kveitta alt samband við henda banka, sum Føroya fólk má bløða fyri við 1000-tals milliónum.

Lat so bankan eiga rættin at gera av, hvat

EDV-samband hann nýtir, men Føroya fólk, lógtíng og landsstýri eiga sama rætt at gera av, um tey vilja styðja hann ella ikki.

Vendir bankin ikki aftur til land okkara við sínum EDV-sambandi, vil Sjálvstýrisflokkurin gera alt sum gerast kann politiskt, so bankin ikki fær gjørt størri skaða enn seg, enn hann longu hevur gjørt. Dugir bankin ikki at lesa skriftina á veggnum nú, og fer at arbeiða fyri okkara land, fer eingin at sakna hann og fella tár, um hann hvørur, sigur Ting-
bólkur Sjálvstýrisflokksins í skrivi til bløðini.

seting.

Í greinini vóru brot úr blaðnum Føringatíðni fyri mars 1893. Og tað sæst lættliga, at hesi brotin eru skrivað upp á spott. Hóast tað ikki bleiv sagt í greinini, so kundi lesarin fáa ta fatan, at hetta var skriviháttur-in hjá Jakob Jacobsen doktara.

Dr. Jacobsen gjørdi eina fonetiska stavseting, sum hann legði fram í 1889. Hon sá soleiðis út.

Mikjenes hevur ættir manna søgn vere flótliggi. Ain mævir y Sörváje, sum javnlia rói út, raddist idla storkvalenar úte á havi... (Á. Dahl: Bókmentasøga II, s. 19).

Men ikki øll tóku undir við hesum uppskotinum, og tí bleiv ein sjeymannanevnd í 1893 sett til at taka eina avgerð. Í nevndini sótu bæði Hamner-shaimb og Jacobsen. Í 1895 legði nevndin so sítt úrslit fram, og tað var tann sokallaða Broyingin, sum við fáum undantøkum er Hamner-shaimbs stavseting. Dømi:

Tað tungumál, sum okkara fodbrev (embættisbræv) úr miðalæld eru skrivað í, er gamalnorskt, stundum við

Føroyskum eginmerkjum. Úttalan av tí føroyska málinum hevur, sum vera man, longu tá brotið ikki heilt lítið av frá úttalunum av teim ymsu norskum málforunum, men hetta kemur ikki fram í skrift undan einkulta ferð. (Diplomatariet Færøense, s. XXXVI).

Dr. phil. Jakob Jacobsen var tann einasti fakmaðurin í einum flokki av amatørum. Og kortini slakaði hann 90 prosent og skrivaði sjálvur »broying«, so leingi hann livdi.

Men nationalistarnir vildu ikki góðtaka úrslitið hjá nevndini, og tað færdi til, at Føringafelag datt niður fyri, og Føringatíðni held uppat, og tað færdi til syndafallið 1906, og tað færdi til 1946, sum færdi til 1948, sum færdi til 1992, sum færdi til 1994, sum ...?

Jakob Jacobsen var ein heilt sjáldsamur granskari. Serliga hansara vísisindaligu verk um tað gamla hetlandska málið hava gjørt hann kendan víða um. Tá ið vísindafólk víða hvar kanna mál, ið fælna ella verða týnd, so styðja tey seg til dr. Jakobsen.

VALUTAKURSIR

		19.04.94	Últime síðsta mán.
USA	Dollari	669,90	659,90
Bretland	Pund	988,44	975,13
Týskland	Markur	392,21	393,69
Svøríki	Króna	84,65	83,57
Noreg	Króna	90,40	90,39
Frakland	Frankur	114,47	115,18
Belgia	Frankur	19,054	19,107
Sveits	Frankur	462,80	463,90
Holland	Gyllin	349,38	350,06
Italia	Liri	0,4102	0,4041
Finnland	Markur	121,77	119,09
Ísland	Króna	9,26	9,21
Eysturriki	Skillingur	55,751	55,952
Spania	Pesetas	4,793	4,806
Portugal	Escudos	3,849	3,794
Kanada	Dollari	482,19	478,85
Japan	Yen	6,5070	6,4118
Írland	Pund	964,25	943,72
Grikkaland	Drakmur	2,678	2,672
	XEU	757,99	758,09

Kelda: Føroya Sparikassi

Eliaskirkjan, Vesterbrotyr 49

Metti er hvørt leygarkvøld kl. 19.00.

Bussarnir 6, 16, 28 og 41 stöðga nærindis.

Nærri fæst at vita á tlf. 031-242268 ella 031-578999.